

Hoe denkt de Nederlander over boeren, tuinders, voedselproductie en duurzaamheid?

Onderzoeksrapport

Augustus 2021

DirectResearch in opdracht van LTO Nederland

Inhoudsopgave

1.	Achtergrond	3
2.	Conclusies	4
3.	Thema's	7
4.	Positie land- en tuinbouw in Nederland	10
5.	Duurzaamheid en klimaat	16
6.	Gezond en veilig voedsel	22
7.	Ondernemerschap en toekomst land- en tuinbouwsector	26
8.	Bijlage	30

Achtergrond

Doelstelling

Hoe denkt de Nederlander over de meest relevante onderwerpen en thema's in relatie tot boeren, tuinders, voedselproductie, duurzaamheid en de agrarische sector in relatie tot de rest van de economie?

Methode

- Kwantitatief online onderzoek
- Online research tool van DirectResearch
- 22 vragen

Periode

26 juli –30 juli 2021

Doelgroep

- Representatief voor de Nederlandse bevolking

Bron

- Online panel van DirectResearch

Respons

- Netto steekproef: n=1.038
- NL representatief gewogen naar geslacht en leeftijd

Conclusies

Conclusies

Prioriteiten van de Nederlander

De agrarische sector staat regelmatig in het middelpunt van de aandacht van politiek en media. Door de Nederlander wordt echter zorg als belangrijkste thema genoemd, gevolgd door klimaat en onderwijs. Voedselproductie en dierenwelzijn worden door ongeveer één op de zeven Nederlanders in de top 3 van meest belangrijke thema's geplaatst. De minst belangrijke thema's zijn defensie, Europese Unie en de multiculturele samenleving.

Positie land- en tuinbouw in Nederland

Twee op de drie Nederlanders zijn positief over de land- en tuinbouw in Nederland. Vrijwel niemand is negatief. Spontaan wordt vooral de passie en het harde werken van boeren genoemd als reden waarom men positief is. Als er imago statements voorgelegd worden, wordt met name deskundigheid als passend bij de land- en tuinbouw gezien, maar ook kwaliteitsbewust, innovatief en efficiënt worden vaak genoemd. De aspecten die minder vaak toegeschreven worden zijn flexibel en transparant. Het belangrijkste thema van land- en tuinbouw is volgens de Nederlander het welzijn en de gezondheid van mensen. Ook milieu- en natuurbehoud en voedselveiligheid worden gezien als belangrijke thema's. Nederlanders wonen ook liever naast agrarische bedrijven dan naast andere economische bedrijvigheid.

Duurzaamheid en klimaat

Driekwart van de Nederlanders vindt van zichzelf dat hij/zij zelf duurzaam leeft. Voorbeelden van duurzaam leven bevinden zich vooral in en rond het huis, zoals het scheiden van afval, het lager zetten van de verwarming en korter douchen. Minder of geen vliegvlagen maken wordt gezien als de grootste impact op het tegengaan van klimaatverandering, gevolgd door minder of geen vlees eten. Minder of geen geïmporteerde producten kopen wordt nog relatief weinig gedaan. Daarnaast is de veronderstelde impact op het tegengaan van klimaatverandering ook klein. Opvallend is dat veel mensen van plan zijn meer producten met duurzaamheidskenmerken te kopen, maar dat men hier een lage impact van verwacht.

Conclusies

Gezond en veilig voedsel

Welzijn en gezondheid, milieu- en natuurbehoud en voedselveiligheid zijn wat betreft de Nederlander de belangrijkste thema's van de land- en tuinbouw. De helft van de Nederlanders zegt bereid te zijn meer te betalen voor een herkenbaar Nederlands product met betere standaarden. Men onderschat daarbij fors hoe veel voedsel wordt geïmporteerd, en overschat hoe veel inkomen er aan voedsel wordt besteed. Zes op de tien Nederlanders willen een einde aan de kiloknaller, de helft ziet het kopen van seizoensproducten als belangrijkste manier van bewust inkopen.

Ondernemerschap en toekomst land- en tuinbouwsector

Een grote meerderheid van de Nederlanders vindt familiebedrijven in de land- en tuinbouwsector belangrijk voor de Nederlandse economie. De belangrijkste taak voor de land- en tuinbouwsector is volgens de Nederlander het produceren van voedsel. Daarmee wordt het significant vaker genoemd dan het onderhouden van landschap en het creëren/behouden van werkgelegenheid. Over een stikstofbelasting voor veehouders is slechts één op de drie Nederlanders positief.

Thema's

Van alle voorgelegde maatschappelijke thema's, wordt zorg het vaakst het meest belangrijk gevonden

Ook in de top 3 meest belangrijke thema's wordt zorg het vaakst genoemd, gevolgd door klimaat en onderwijs. Dierenwelzijn en voedselproductie worden allebei door ongeveer één op de zeven Nederlanders in de top 3 van meest belangrijke thema's geplaatst.

Maatschappelijke thema's (%)

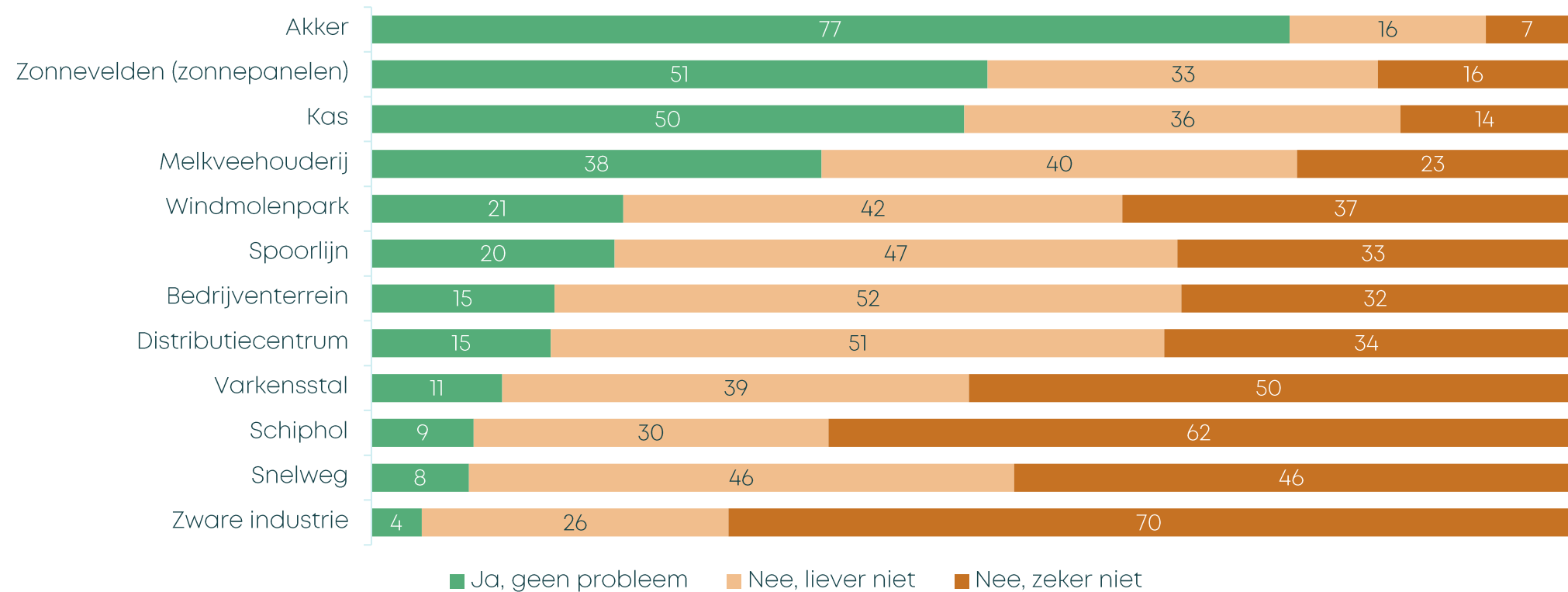
	Eerste plaats	Tweede plaats	Derde plaats	Top 3 totaal		Eerste plaats	Tweede plaats	Derde plaats	Top 3 totaal
Zorg	21	14	13	48	Koopkracht	4	6	6	16
Klimaat	16	10	8	34	Arbeidsmarkt	4	4	4	12
Democratie	8	6	7	20	Immigratie	3	3	4	11
Onderwijs	8	11	10	29	Voedselproductie	3	6	6	14
Bestrijding criminaliteit	7	8	10	25	Belastingdruk	2	4	5	11
Dierenwelzijn	6	4	5	15	Europese Unie	2	2	3	7
Woningbouw	6	9	8	23	Multiculturele samenleving	2	3	3	8
Pensioenen	6	8	7	21	Defensie	1	1	2	4

Nederlander woont liever naast land- en tuinbouw dan naast andere economische bedrijvigheid

Akkers, gevolgd door zonnevelden, kassen en de melkveehouderij zijn de meest populaire economische bedrijvigheid om naast te wonen. Schiphol, snelwegen en zware industrie zijn het minst populair.

Locaties (%)

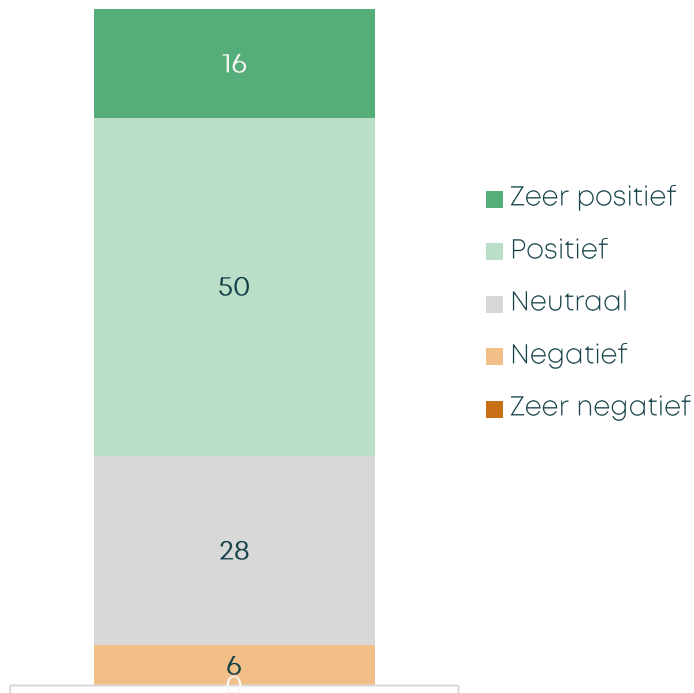

Positie land- en tuinbouw in Nederland

Twee op de drie Nederlanders zijn positief over de land- en tuinbouw in Nederland

Houding t.a.v. land- en tuinbouw (%)

Zeer positief

"Innovatief. Volop bezig met natuurbescherming. Vele malen milieuvriendelijker dan landbouw in andere landen."

"Heel veel **waardering** voor de passie waarmee agrariërs hun werkzaamheden uitvoeren."

"Als er geen boeren waren hadden we niet te **eten**."

Positief

"Zorgt voor werkgelegenheid en versterkt de **economie**."

"Als klein land mogen we trots zijn op de producten die we **exporteren** naar het buitenland."

"Goed **gereguleerd**, weinig overlast."

"Het zijn kleine ondernemers die hun leven inzetten en keihard werken om ons van **voedsel** te voorzien."

Neutraal

"**Megastallen** vind ik maar niks, akkerbouw is prima en zorgt voor onze voedselvoorziening, maar niet te grootschalig."

"Het is goed dat er boeren in Nederland zijn maar ook zij hebben zich aan de **regels** te houden."

"Voedselvoorziening is belangrijk voor ons allemaal, maar wel **duurzaam** worden."

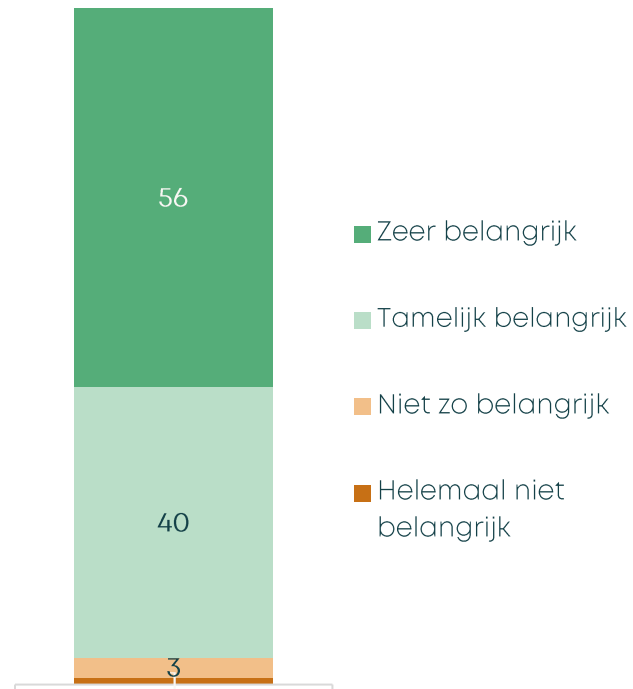
Negatief

"Te veel gebruik van **landbouwgif**, te veel sierteelt (onmiddellijk afschaffen, wat een onzin om daar land voor te gebruiken), te veel vee, slechte omstandigheden voor dieren, te veel gericht op export, te grootschalig, te veel uitstoot van broeikasgassen."

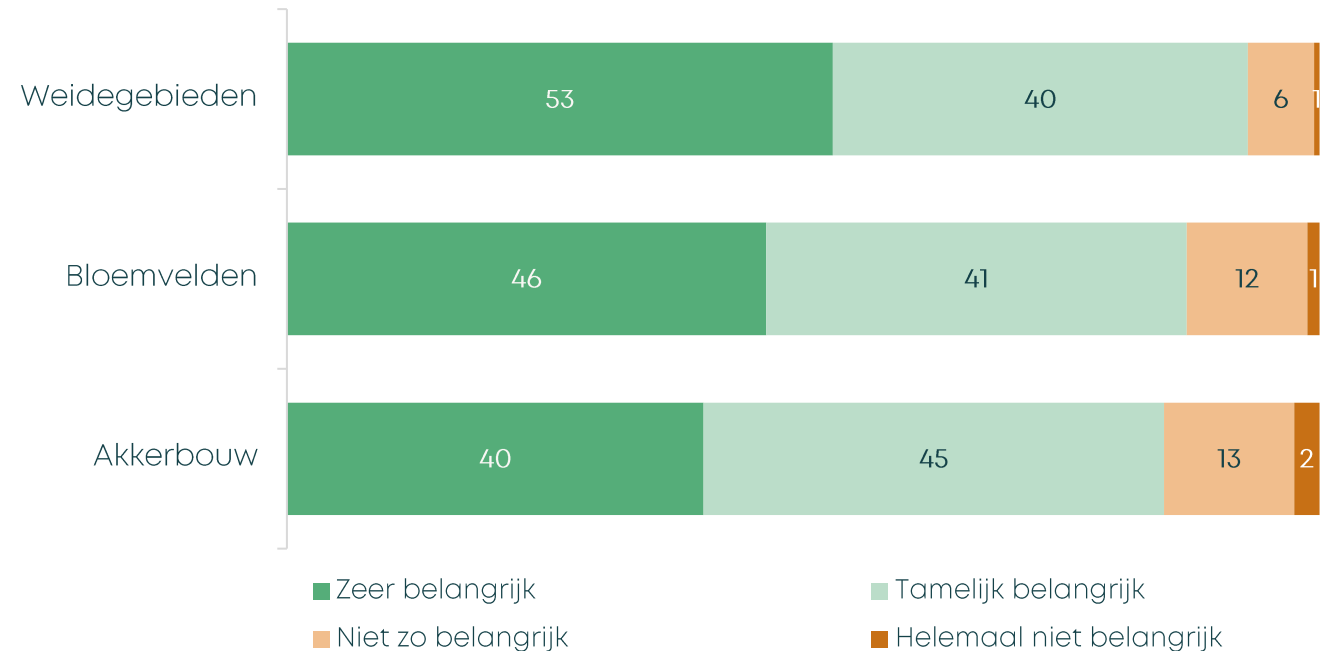
Vrijwel alle Nederlanders vinden het beschermen van de natuur belangrijk, zij denken daarbij vooral aan bossen en duinen

Beschermen van natuur (%)

Beschermen van landschap (%)

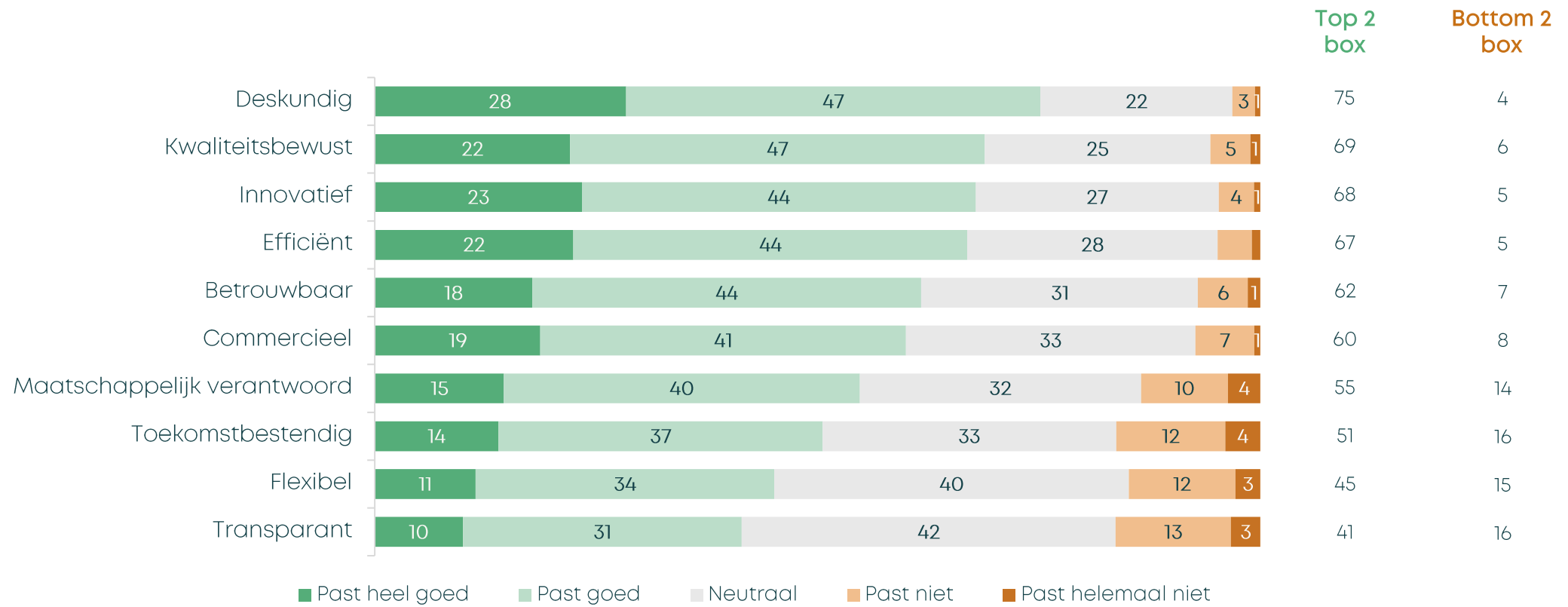

Nederlanders vinden de land- en tuinbouw in Nederland vooral deskundig, maar ook kwaliteitsbewust, innovatief en efficiënt

De aspecten flexibel en transparant worden wat minder vaak passend gevonden bij de Nederlandse land- en tuinbouw. Toch is het aandeel dat aangeeft dat het niet passend is ook relatief klein en voor geen aspect groter dan 16%.

Passend bij land- en tuinbouw in Nederland (%)

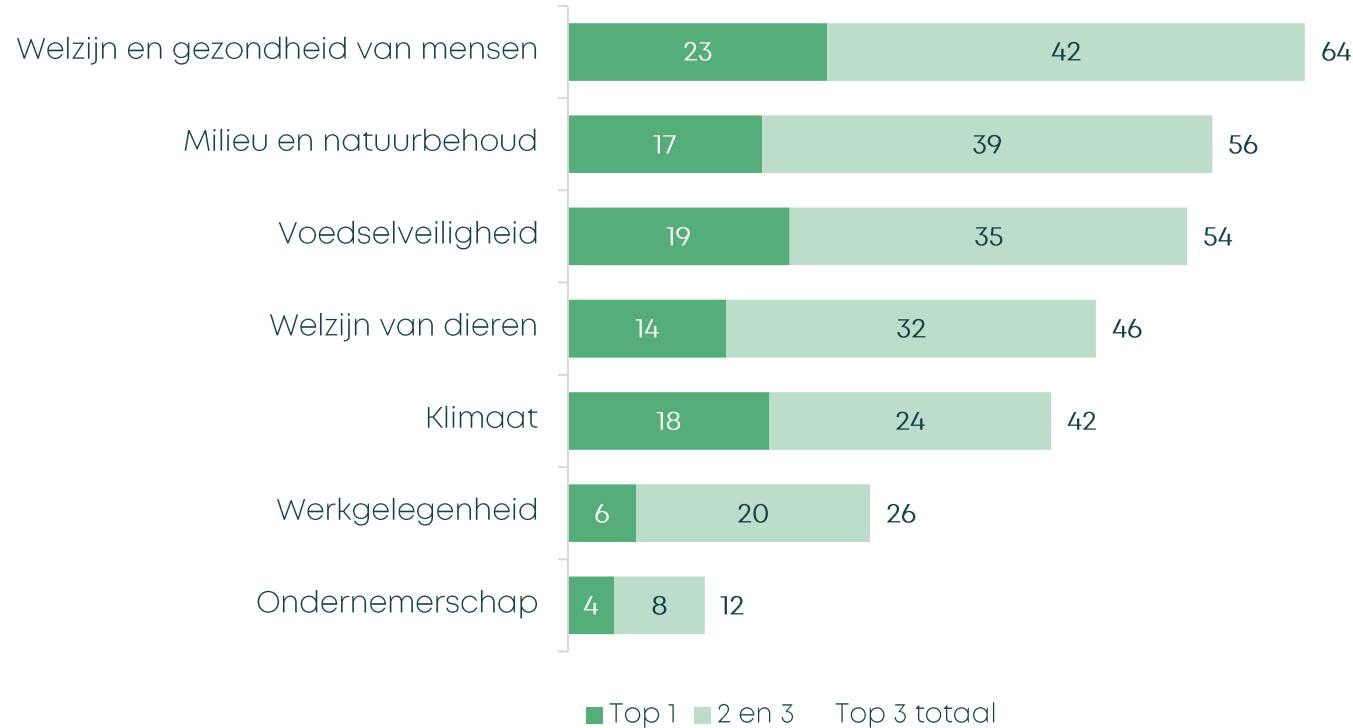

Op het gebied van land- en tuinbouw wordt het welzijn en de gezondheid van mensen als meest belangrijk gezien

Ook milieu- en natuurbehoud en voedselveiligheid worden door een meerderheid van de Nederlanders in de top 3 geplaatst als het gaat om thema's binnen de land- en tuinbouw.

Meest belangrijke thema's land- en tuinbouw (%)

In de onderstaande tabel wordt per vraag de gemiddelde schatting van Nederlanders weergegeven

Land- en tuinbouw thema's

	Gemiddelde schatting	Daadwerkelijke percentage
Hoeveel procent van alle in Nederland geteelde bewerkte en onbewerkte land- en tuinbouwproducten is voor de export naar het buitenland bestemd?	54%	76%
Hoeveel procent van al het voedsel dat wij in Nederland consumeren wordt vanuit het buitenland geïmporteerd?	42%	60-70%
Welk aandeel van het Nederlandse grondoppervlakte wordt door Nederlandse boeren en tuinders beheerd?	34%	±60%
Welk aandeel van uw besteedbaar huishoudinkomen besteed u ongeveer aan het kopen van voedsel?	25%	13%
Welk aandeel van de Nederlandse beroepsbevolking is werkzaam in de land- en tuinbouwsector met aanverwante ketens (de agrifoodsector)?	21%	8,5%

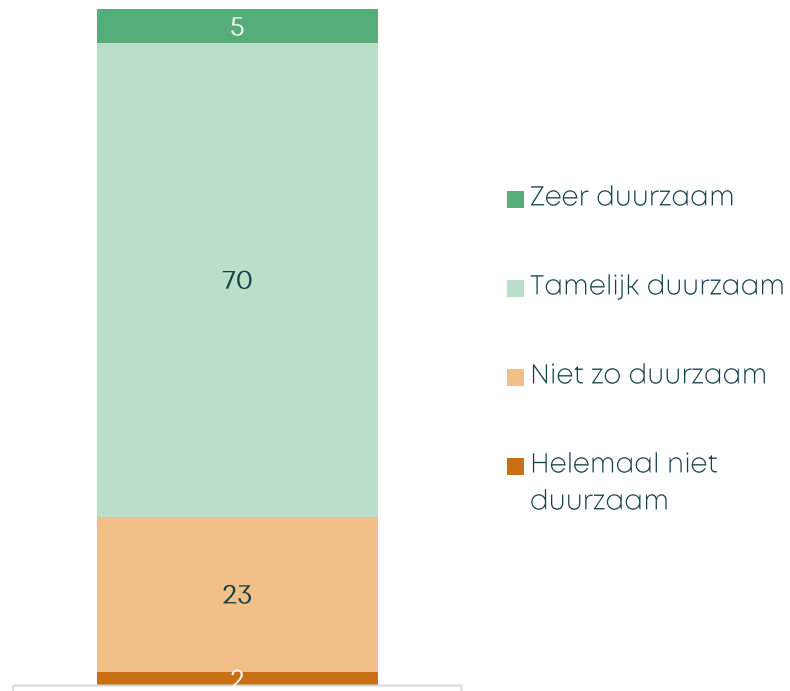
Duurzaamheid en klimaat

Driekwart van de Nederlanders vindt dat hij/zij zelf duurzaam leeft

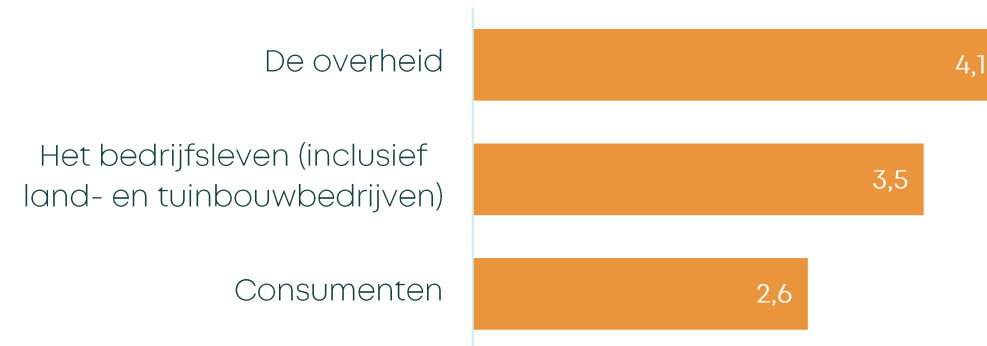

De verantwoordelijkheid voor duurzaamheid en het tegengaan van klimaatverandering, ligt volgens de meeste Nederlanders in eerste instantie bij de overheid, gevolgd door het bedrijfsleven (inclusief land- en tuinbouwbedrijven).

Duurzaam leven (%)

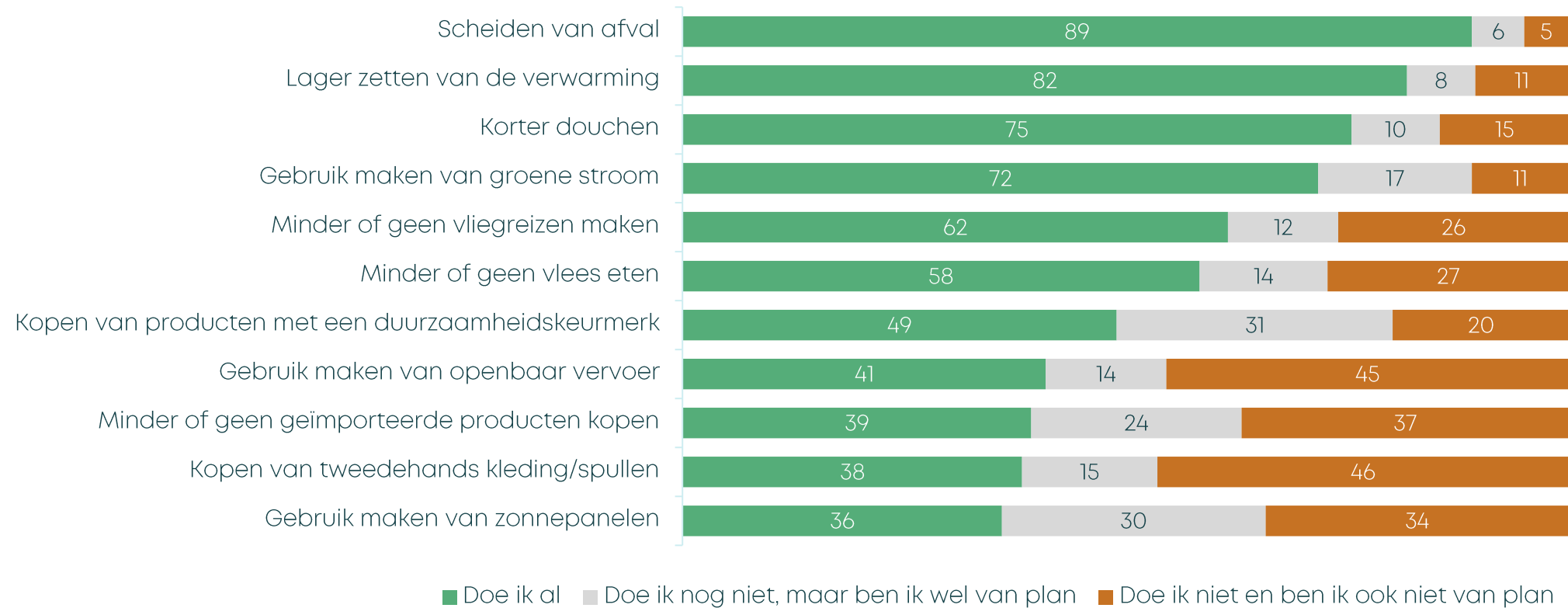
Verantwoordelijkheid tegengaan klimaatverandering (10 punten verdelen)

Duurzaam leven wordt met name gedaan in en rond het huis: scheiden van afval, lager zetten van de verwarming, korter douchen en gebruik maken van groene stroom

Duurzaam leven (%)

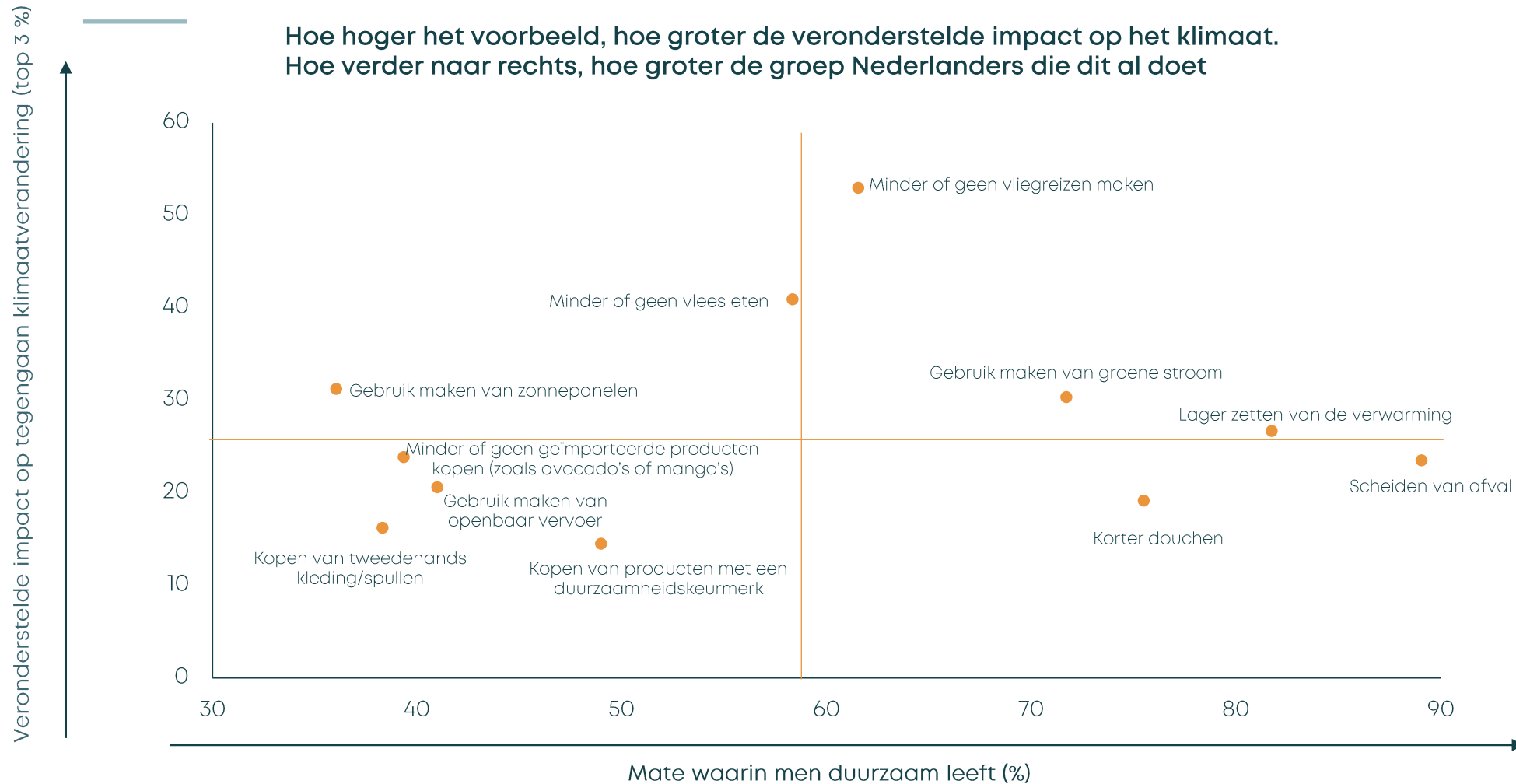

Nederlanders denken dat minder of geen vliegreizen maken de grootste impact heeft op het tegengaan van klimaatverandering

Impact op tegengaan van klimaatverandering (%)

	Eerste plaats	Tweede plaats	Derde plaats	Laatste plaats
Minder of geen vliegreizen maken	31	14	8	6
Minder of geen vlees eten	17	14	9	8
Gebruik maken van zonnepanelen	10	10	12	7
Gebruik maken van groene stroom	7	13	10	7
Scheiden van afval	7	8	8	7
Lager zetten van de verwarming	6	9	12	5
Minder of geen geïmporteerde producten kopen (zoals avocado's of mango's)	5	10	9	12
Gebruik maken van openbaar Vervoer	5	7	9	10
Kopen van tweedehands kleding/spullen	4	4	8	15
Korter douchen	4	7	9	9
Kopen van producten met een duurzaamheidskeurmerk	4	5	6	14

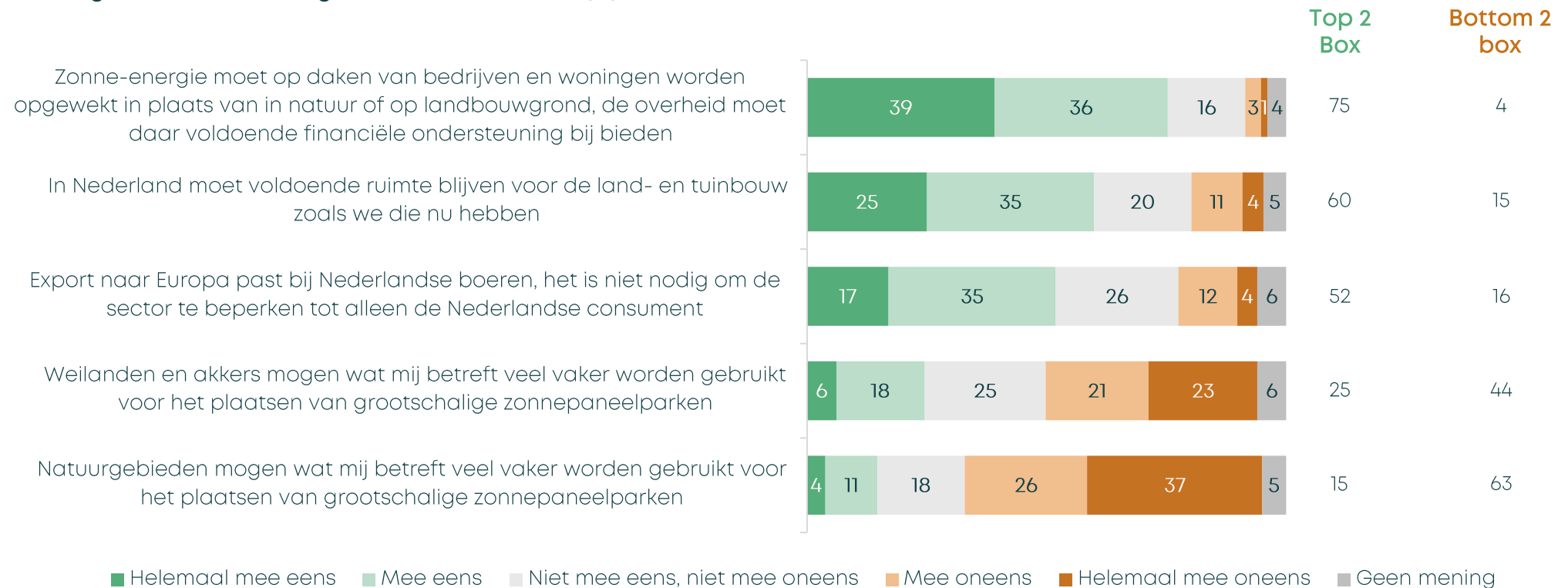
Minder of geen geïmporteerde producten kopen wordt nog relatief weinig gedaan. Daarnaast is de veronderstelde impact op het tegengaan van klimaatverandering ook klein

Een meerderheid van de Nederlanders is van mening dat zonne-energie op daken van bedrijven en woningen moet worden opgewekt in plaats van in natuur of op landbouwgrond

Stellingen verduurzaming boeren en tuinders (%)

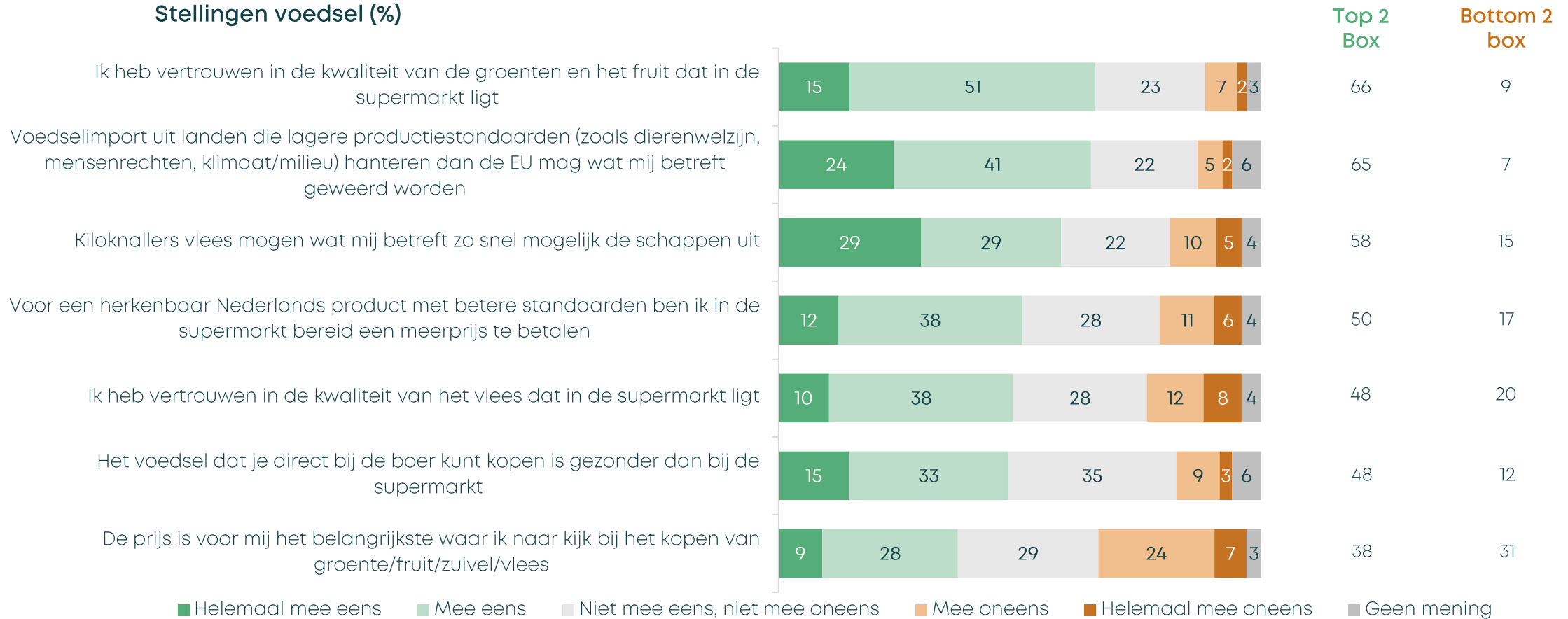
Gezond en veilig voedsel

Twee op de drie Nederlanders hebben vertrouwen in de kwaliteit van groenten en fruit dat in de supermarkt ligt

Het vertrouwen in de kwaliteit van het vlees dat in de supermarkt ligt is echter lager dan het vertrouwen in groenten en fruit (48% versus 66%).

Stellingen voedsel (%)

Een meerderheid van de Nederlanders is van mening dat de vleesconsumptie verminderd moet worden

Het aandeel Nederlanders dat vindt dat de vleesconsumptie verminderd moet worden is significant groter dan het aandeel Nederlanders dat vindt dat het aantal dieren in de veehouderij verminderd moet worden (57% versus 47%).

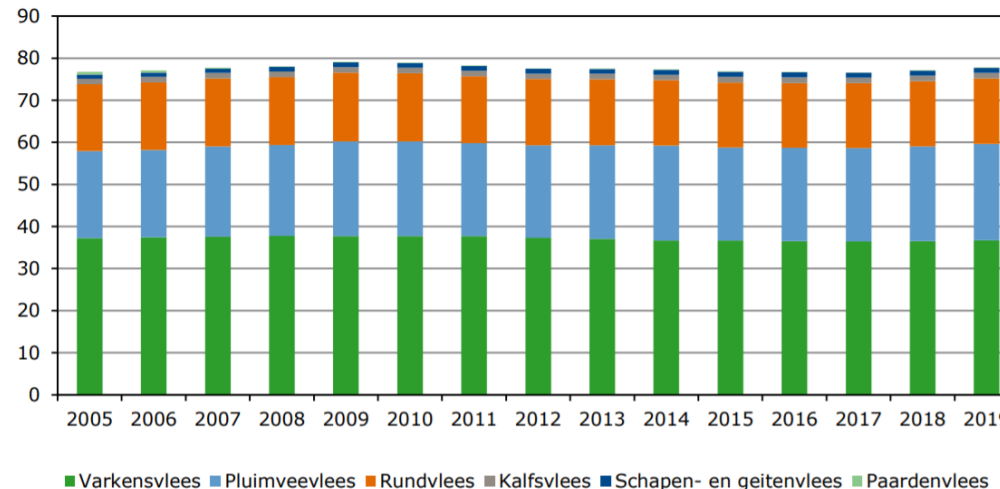
Stelling vleesconsumptie (%)

Aantal dieren in veehouderij (%)

Daadwerkelijke vleesconsumptie (kg)

Ongeveer vier op de vijf Nederlanders houden zich op een of andere manier bewust bezig met producten die ze kopen

Nederlanders letten het vaakst op seizoensproducten, gevolgd door scharreelproducten en Nederlandse producten.

Producten die bewust gekocht worden (%)

Ondernemerschap en toekomst sector

Een grote meerderheid van de Nederlanders vindt familiebedrijven belangrijk voor de Nederlandse economie

Er wordt daarbij nauwelijks onderscheid gemaakt tussen familiebedrijven in het algemeen en familiebedrijven in de land- en tuinbouw.

Belang familiebedrijven voor Nederlandse economie (%)

Belang familiebedrijven in de land- en tuinbouw voor Nederlandse economie (%)

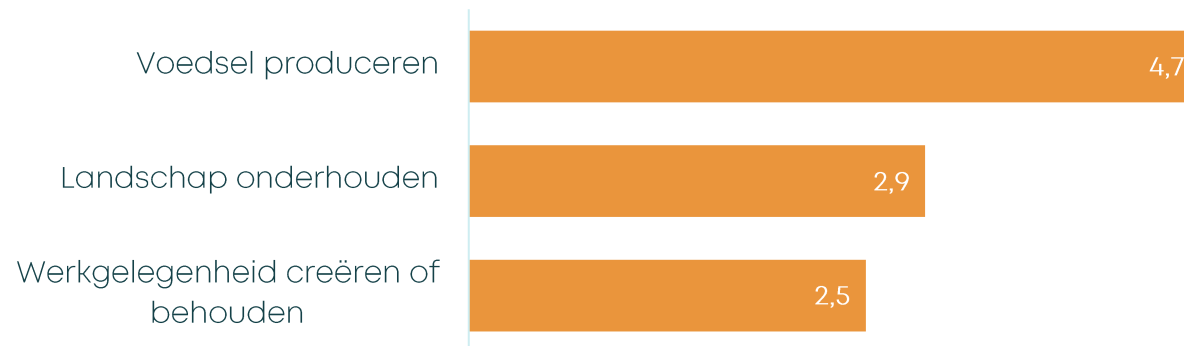

■ Zeer belangrijk ■ Tamelijk belangrijk ■ Niet zo belangrijk ■ Helemaal niet belangrijk

Nederlanders zien in het produceren van voedsel de belangrijkste taak voor de land- en tuinbouwsector

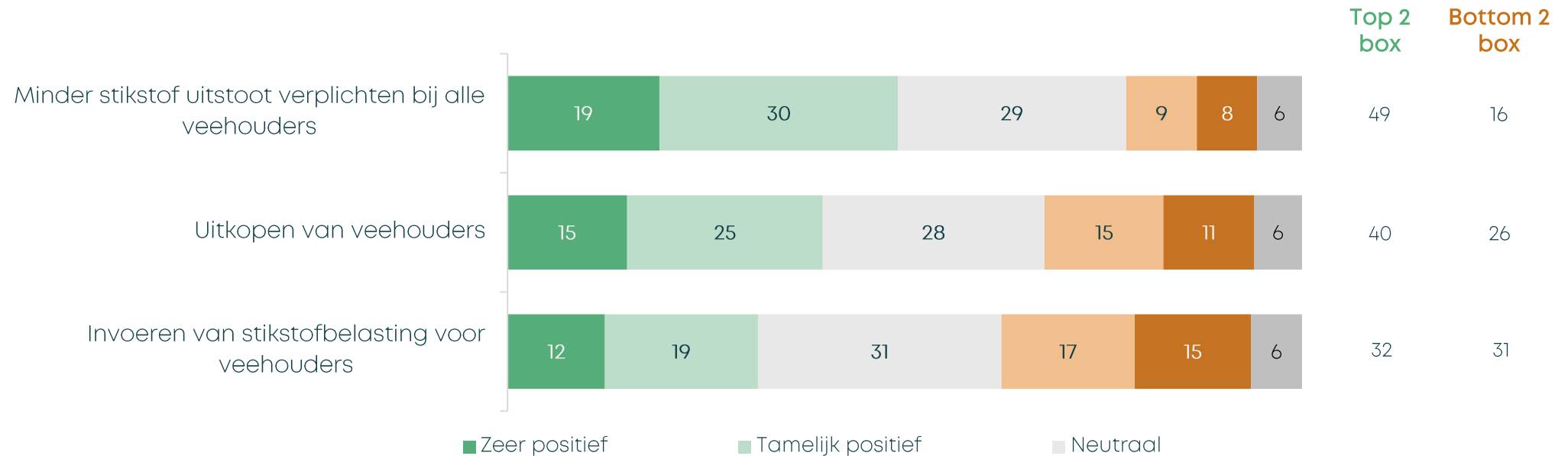
Veronderstelde taken voor de land- en tuinbouwsector (10 punten verdelen)

Verplichte stikstofreductie door alle veehouders heeft de voorkeur boven uitkoop en stikstofbelasting

Stellingen maatregelen dalen stikstofuitstoot (%)

Bijlage

Achtergrondkenmerken steekproef (%)

Geslacht		Leeftijdscategorie	
Man	50	18 – 34 jaar	26
Vrouw	50	35 – 49 jaar	23
		50 – 64 jaar	26
		65 jaar en ouder	25
Opleidingsniveau		Regio	
Basisschool of lager	1	Grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)	12
Lbo (vbo, ambachtsschool)	6	West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht; exclusief 3 grote steden)	29
Vmbo (mavo, ulo, mulo, groenschool)	11	Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	11
Havo (vhbo)	6	Oost (Gelderland, Overijssel, Flevoland)	21
Vwo (hbs, mms, lyceum)	4	Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	27
Mbo (leerlingwezen, bve)	26		
Hbo (bachelor, post-hbo, propedeuse universitaire opleiding)	32		
Wo/Universiteit (master, post-doc)	14		

DirectResearch BV

020 770 75 79

Herengracht 454

info@directresearch.nl

1017 CA Amsterdam

www.directresearch.nl

